

TRYSIL KOMMUNE

-stavgaket foran

Planutkast

Næringsplan 2026-2031

“Med tydelige rammer og et sterkt samarbeid skaper vi forutsigbarhet og legger til rette for et mangfoldig næringsliv - slik tar vi Trysil ett stavgaket foran som en attraktiv kommune for investering, verdiskaping og utvikling”

Innhold

Forord	3
1. Innledning	4
2. Utviklingstrekk og analyse	7
3. Målmatriisen	11
4. Gjennomføring og oppfølging av næringsplanen	22
5. Oppsummering av forventede gevinster	23

Forord

Kommer fra ordfører og kommunedirektør

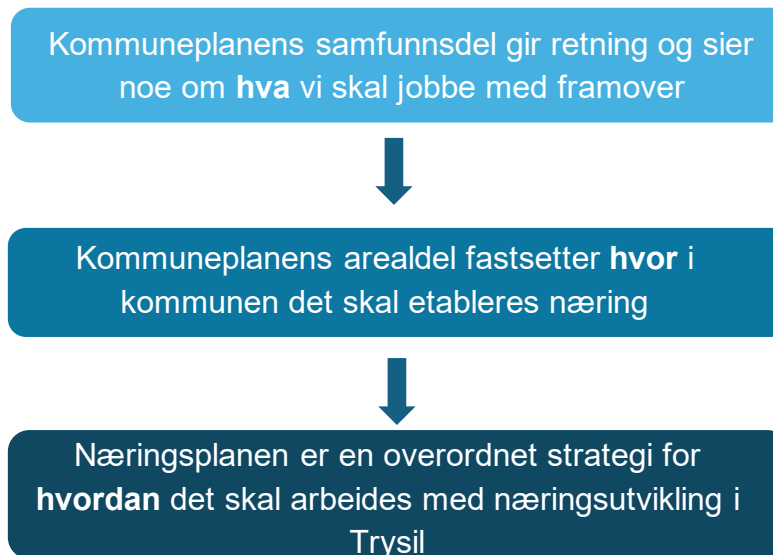
1. Innledning

Næringsplanen skal koordinere innsatsen mellom lokale, regionale og nasjonale instanser, private næringslivsorganisasjoner og selve næringslivet. I tillegg skal den bidra til å styrke lokal økonomi med vekst i eksisterende næringsliv, gi støtte og retning for gründere og småbedrifter, samt legge til rette for investorer og samarbeidspartnere. Dette gjøres ved å sette mål og prioriteringer for næringsutvikling, skape forutsigbarhet og fremme kompetanseheving og rekruttering. Lykkes vi med dette, vil det kunne gi flere arbeidsplasser og befolkningsvekst.

Trysil kommunes næringsplan 2026-2031 er et strategidokument. Det betyr en overordnet strategi for hvordan det skal arbeides med næringsutvikling i kommunen. Næringsplanen har en viktig kobling til kommuneplanen som er kommunens viktigste overordnede plan. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og arealdel i tillegg til handlingsdel/økonomiplan. Et av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel 2023-2034 som omhandler næringsliv er:

“Legge til rette for et mangfoldig næringsliv med forutsigbare rammevilkår for vekst og utvikling”

Samfunnsdelen gir retning med overordnede mål mens arealdelen fastsetter hvor næringsarealer skal etableres og hvordan arealene skal brukes og utvikles. Næringsplanen gir videre retning for hvordan det skal jobbes spesifikt med næringsutvikling i Trysil.

Figur 1: Figuren viser sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og næringsplanen.

En stor del av næringslivet i Trysil er direkte eller indirekte relatert til reiselivsnæringen. Trysils reisemålsstrategi 2020-2030, revidert i 2025, er derfor implementert slik den er, i et eget fokusområde i denne planen. Arbeidet med å nå målene i reisemålsstrategien vil det jobbes parallelt både i næringsplanens og reisemålsstrategiens tiltaksplaner, og vice versa.

1.2 Forutsetninger for måloppnåelse

I arbeidet med næringsplanen er det identifisert noen overordnede temaer som ligger til grunn som forutsetninger for at vi skal nå målene i næringsplanen. Forutsetningene handler om en mer overordnet samfunnsutvikling med kvaliteter som bør ligge til grunn for å få god næringsutvikling. Disse temaene er gjerne tverrfaglige

og sektorovergripende. De kan ikke løses av enkeltpersoner, men er noe vi må løse i fellesskap.

Figur 2: Forutsetninger for å nå målene i næringsplanen.

Attraktivitet

Attraktivitet er viktig for næringsutvikling fordi det avgjør om et sted klarer å tiltrekke og beholde bedrifter, arbeidskraft og investeringer. Et attraktivt område kjennetegnes av gode levekår, tilgjengelig kompetanse, god infrastruktur og et positivt omdømme. Når et sted oppleves som attraktivt, ønsker folk å bo, jobbe og etablere virksomhet der. Det skaper vekst, innovasjon og et mer dynamisk næringsliv. Attraktivitet handler derfor ikke bare om økonomi, men også om trivsel, kultur, miljø og samarbeid – faktorer som samlet gjør et område konkurransedyktig og fremtidsrettet. En forutsetning for vekst i næringsutviklingen er derfor og at grunnleggende faktorer i lokalsamfunnet er attraktive, som for eksempel barnehage, skole, boliger for alle og et variert arbeidsmarked.

Samarbeid og kommunikasjon

Godt samarbeid og god kommunikasjon er avgjørende for å styrke næringslivet i Trysil. Gjennom godt samarbeid mellom bedrifter, kommunen og andre aktører kan ressurser utnyttes mer effektivt, og nye muligheter skapes. Åpen og tydelig kommunikasjon bidrar til å bygge tillit, forebygge misforståelser og sikre at felles mål nås. Slik samskaping gir grunnlag for innovasjon, verdiskaping og en bærekraftig utvikling som styrker Trysil som attraktiv kommune for både næringsliv og innbyggere.

Infrastruktur

Infrastruktur er de grunnleggende systemene og anleggene som får samfunnet og næringslivet til å fungere – som veier, strømnnett, vannforsyning, digitale nettverk og kommunikasjonssystemer. God infrastruktur i bunn er en forutsetning for næringsutvikling fordi den gjør det lettere å transportere varer, dele informasjon og få tilgang til markeder og ressurser. Den bidrar til effektiv drift, reduserer kostnader og tiltrekker investeringer. Uten godt utbygd infrastruktur blir det vanskelig for bedrifter å vokse, samarbeide og konkurrere – både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Robusthet

Et næringsliv som består av flere ulike bransjer og virksomheter vil være mindre sårbar for endringer i markedet eller enkeltsektors nedgang. Bredde i næringsutvikling er derfor viktig for å skape et stabilt og bærekraftig lokalsamfunn. Et slikt robust og variert næringsliv vil kunne gi flere arbeidsplasser, stimulere til innovasjon og gjør det lettere å tilpasse seg nye behov og trender. På den måten kan næringslivet stå sterkere og mer robust i møte med økonomiske, teknologiske og miljømessige utfordringer.

Beredskap

Egenberedskap i næringslivet handler om mer enn interne rutiner i bedriftene. Det er en helhetlig tilnærming som krever strukturert planverk, risikoanalyse, teknologiimplementering, kontinuerlig trening, samarbeid og kulturbygging. Kompetansebygging og bevisstgjøring i hele organisasjonen er avgjørende, og egenberedskap må ses i sammenheng med nasjonale og internasjonale rammer for totalberedskap. Formålet er å sikre at bedriftene både overlever og bidrar betydelig til Norges totale motstandskraft i kriser og krig.

Bærekraft

Bærekraft er gjennomgående for alle faktorer ovenfor. Det handler om å ta vare på naturen, menneskene og økonomien på en måte som gjør at dagens behov dekkes uten å ødelegge mulighetene for framtidige generasjoner. Det innebærer å skape balanse mellom miljømessige, sosiale og økonomiske hensyn – slik at utviklingen blir langsiktig, rettferdig og ansvarlig.

Definisjoner

I næringsplanen 2026-2031 er antall helårsarbeidsplasser definert som antall sysselsatte. Antall sysselsatte innen reiseliv er definert som sysselsatte innen aktivitet, butikkhandel, overnatting og servering.

1.3 Interessenter og samarbeidspartnere

Næringsplanens interessenter:

- Kommunens ulike sektorer
- Eksisterende næringsliv og nettverk
- Kommunale foretak
- Etablerere
- Investorer
- Innbyggere og tilflyttere
- Hytteeiere
- Lag og foreninger

Næringsplanens samarbeidspartnere

- Lokalt næringsliv
- Næringsorganisasjoner
- Kommunalt eide selskaper
- Kommuner, fylkeskommuner og stat
- Klosser Innovasjon/Innovasjon Norge
- lokale banker
- FOU-miljøer
- Sør-Østerdal interkommunale politiske råd (SØIPR)

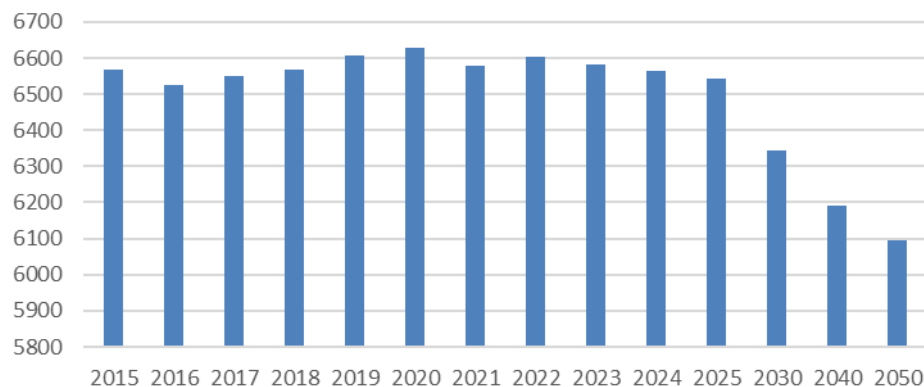
2. Utviklingstrekk og analyse

Trysil har et godt utgangspunkt for videre næringsutvikling, men kommunen har også noen utfordringer.

2.1 Befolkningsutvikling

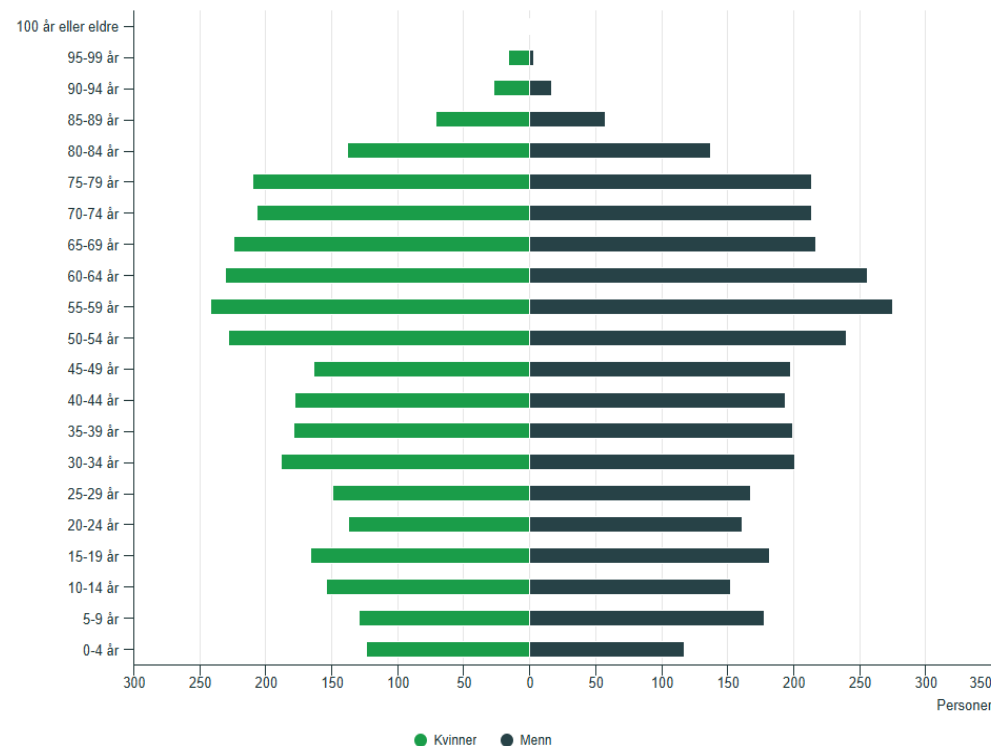
Trysil kommune har opplevd en befolkningsnedgang etter “toppåret” 2020, og framskrivning av tallene viser en ytterligere nedgang i årene som kommer. Slike framskrivinger har Trysil motbevist tidligere, så målet må være å gjøre det samme igjen.

**Befolkningsutvikling 2015-2025 med framskrivning til 2050
Trysil kommune**

Figur 3: figuren viser antall innbyggere fra 2015 til 2024, samt Statistisk sentralbyrå sine framskrivinger til 2050 (SSB).

En av grunnene til at innbyggertallet går ned, og vil fortsette å gå ned, er at alderssammensetningen i kommunen dreier over til flere eldre enn unge. En stor andel av befolkningen er mellom 50 og 70. Disse vil pensjoneres i løpet av de neste 20 årene og må erstattes i arbeidslivet.

Figur 4: figuren viser kommunens innbyggere fordelt på kjønn og alder (SSB).

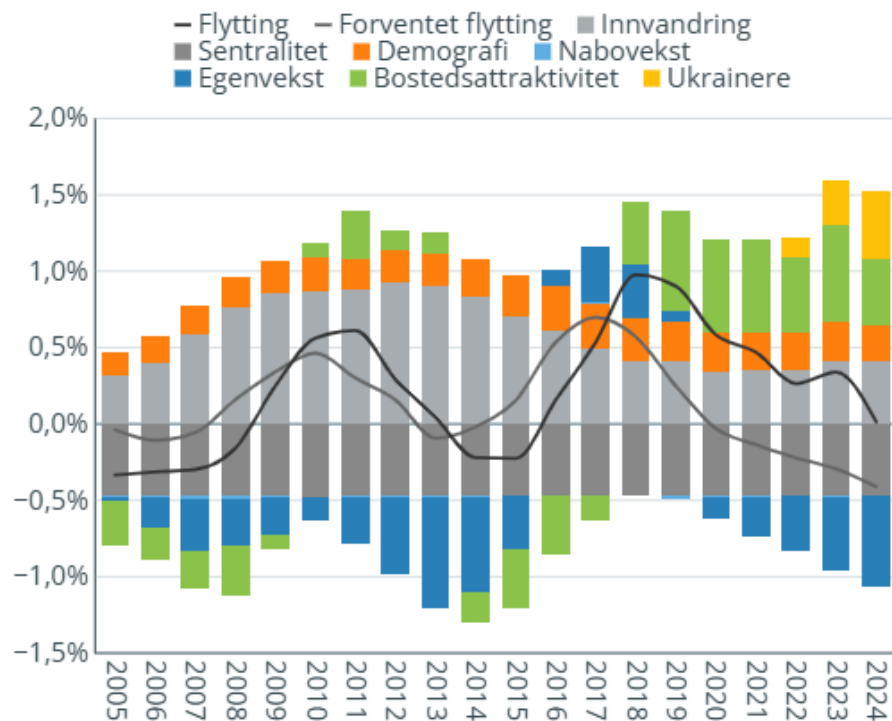
2.2 Arbeidsplassutvikling

I fremtiden blir arbeidet med å legge til rette for tilflytting viktig, slik at en klarer å skaffe nok arbeidskraft til eksisterende næringsliv og offentlig sektor i Trsil. I tillegg er det et uttalt ønske om et bredere næringsgrunnlag ved nye bedriftsetableringer, som også kan gi rekrutteringsbehov. Klarer en ikke å gjøre Trsil svært attraktivt å flytte til framover, kan veksten i næringslivet derfor komme til å bli lavere enn før, som følge av mangel på arbeidskraft.

Når målet for antall nye arbeidsplasser i næringslivet i Trsil skal settes, må det også tas med at dagens etablerte næringsliv har stort

fokus på digitalisering og effektivisering, og kan derfor føre til redusert antall ansatte, framfor økt.

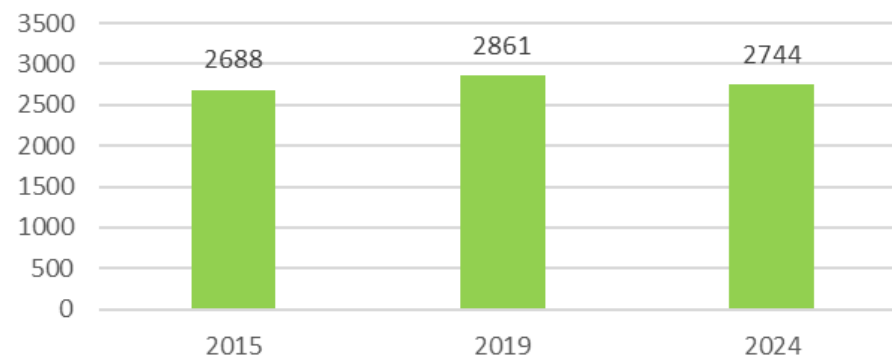
ned igjen. Noe som igjen viser at attraktive arbeidsplasser er nødvendig for å skape tilflytting.

Figur 5: Nettoflyttingen til Trysil fra 2005 - 2024, dekomponert i ulike drivkrefter (Telemarksforskning).

Figur 5 ovenfor viser at Trysil hadde lav bostedsattraktivitet i de fleste periodene fram til 2018 (grønt felt). Fra 2018 til 2024 har imidlertid flyttetallene vært bedre enn forventet, men i de fire siste årene har arbeidsplassveksten blitt stadig lavere og ser ut til å dra flyttetallene nedover igjen. Dette betyr at Trysil kommune i utgangspunktet er en attraktiv kommune å flytte til, men svak arbeidsplassutvikling (egenvekst, blått felt) ser ut til å dra tilflyttingen

**Antall sysselsatte etter arbeidssted
2015-2024
Trysil kommune**

Figur 6: figuren viser hvor mange sysselsatte vi har i Trysil i 2015, 2019 og 2024, uavhengig av hvor de sysselsatte bor (SSB).

Figur 6 viser at antallet sysselsatte har gått opp i 2024, sammenlignet med 2015, men har gått ned sammenlignet med 2019. Det er denne trenden som må endres, slik at Trysil igjen får en positiv utvikling, hensyntatt digitalisering og effektivisering.

2.3 Arbeidskraftressursen

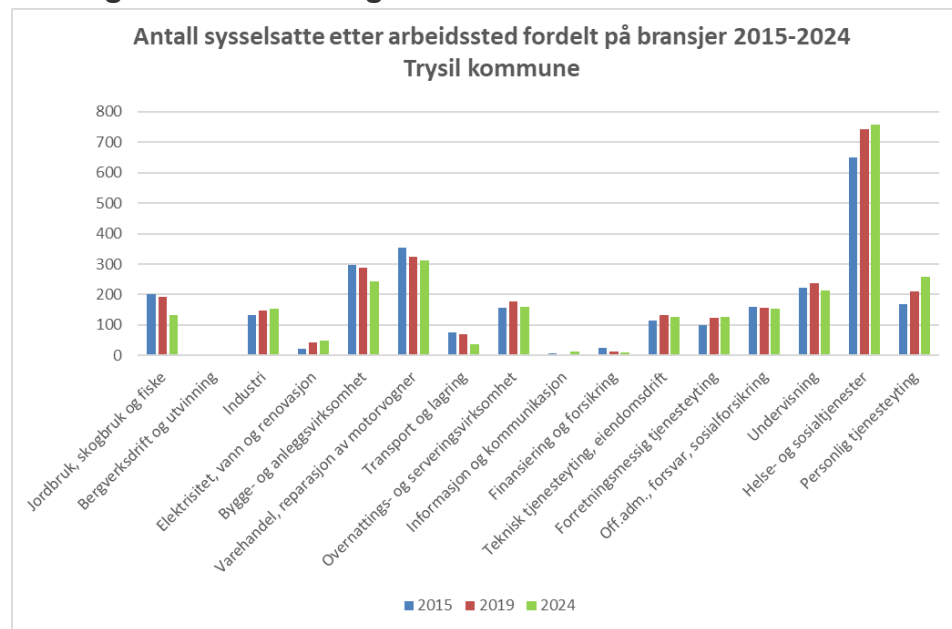
Arbeidsledige og personer som står utenfor arbeid er en viktig ressurs Trysils næringsliv vil trenge enda mer etter hvert som en større del av Trysils befolkning pensjoneres. Utfordringen kan være gapet mellom de arbeidslediges kompetanse og den kompetansen

som etterspørres i ledige stillinger. Dette betyr at for å skaffe nok arbeidstakere i framtiden, må arbeidet med å gjøre arbeidskraftsressurser kvalifisert for jobb, intensiveres.

2.4 Bedriftsetableringer

Tall hentet fra Innlandsstatistikk viser en økning i antall bedriftsetableringer i Trysil. Det er bedrifter med 0-9 ansatte det etableres flest av i Trysil. Totalt antall bedrifter i Trysil per 1. januar 2025 var 1033, det er en økning på 11 bedrifter fra året før.

Næringssammensetning

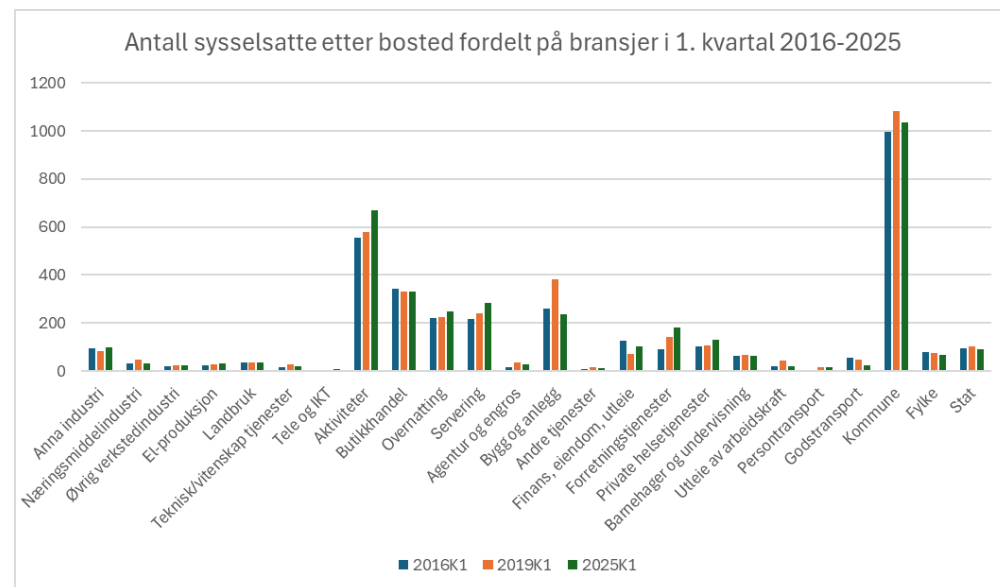
Figur 7: Næringssammensetning ut ifra antall sysselsatte pr 15.11 (SSB).

Figur 7 viser at kraftproduksjon, bygg- og anlegg og helse- sosialtjenester sysselsetter flest i Trysil i 2024, utenom høysesongen for reiselivet. Bransjene industri, helse- sosialtjenester og personlig tjenesteyting viser en økning sammenlignet med 2019. Figur 7 viser nedgang i antall sysselsatte i jordbruk, skogbruk og fiske, samtidig

som landbruksnæringen har gjennomgått en betydelig effektivisering og rasjonalisering (ønsket politikk) og de enhetene som er i aktiv drift har vokst betydelig i produksjonsomfang. Færre sysselsatte betyr dermed ikke et mindre produksjonsomfang. Fraflytta småbruk kan derfor ha potensiale for næringsaktivitet.

SSB setter sine sysselsettingstall 15. november hvert år.

Sysselsetting i reiselivet i sesong kommer derfor lite fram i figur 7. I figur 8 nedenfor viser antall fra Telemarksforskning sysselsatte i 1. kvartal i 2016, 2019 og 2025. Bedrifter innen besøksnæringen (aktiviteter, butikkhandel, overnatting og servering) har hatt en økning i sesong på 192 ansatte.

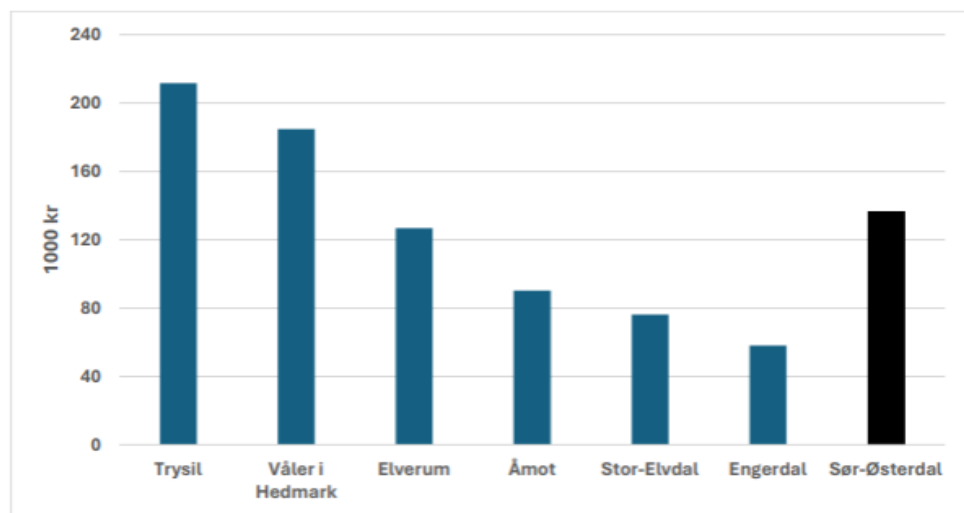
Figur 8: Næringssammensetning ut ifra antall sysselsatte i 1. kvartal (Telemarksforskning).

Regional analyse av Telemarksforskning (se vedlegg; Regional analyse, side 62) viser at Trysil har en stor andel av sitt næringsliv i bransjene landbruk og kraftproduksjon, samt i besøksnæringene, spesielt overnatting og aktiviteter. Totalt er det 799 flere sysselsatte i

K1 2025 enn K4 2024. Det vil i framtiden være positivt for Trysil å utvikle seg som helårsdestinasjon, samt få etablert flere bedrifter i et bredere spekter av bransjer, som sysselsetter ansatte hele året.

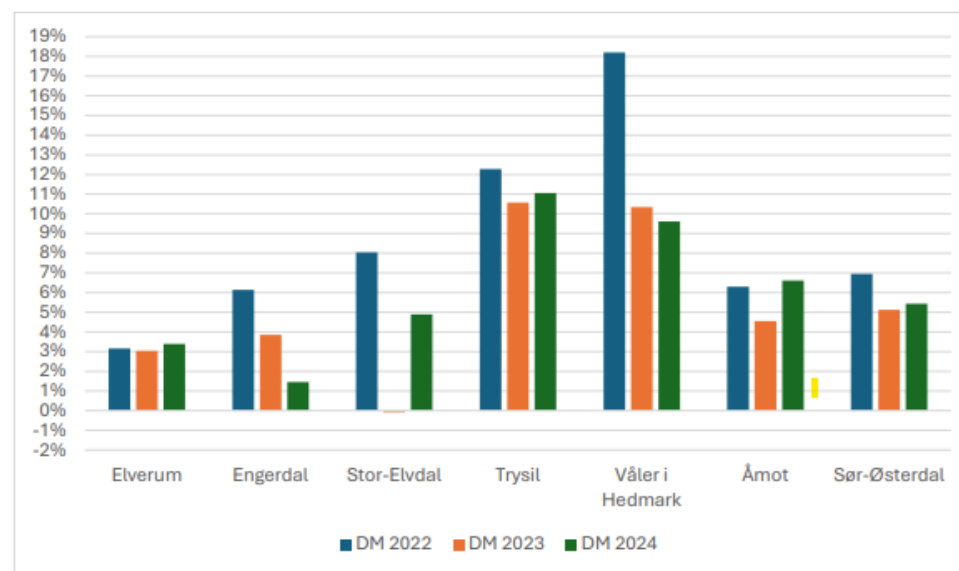
2.5 Verdiskapning og lønnsomhet

Sammenlignet med kommunene ellers i Sør-Østerdal har Trysil kommune høyest verdiskapning pr innbygger (figur 8). Det skyldes i hovedsak hjørnesteinsbedriften SkiStar.

Figur 9: Verdiskapning per innbygger i Sør-Østerdal i 2024 (Proff forvalt, bearbeidet av Østlandsforskning).

Figur 9 viser at Trysil og Våler skiller seg ut med høye driftsmarginer sammenlignet med de øvrige kommunene. I begge kommuner har det vært høye marginer innen deler av teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift. Eiendomsdrift er ellers en næring som generelt har høye marginer på grunn av relativt høye omsetningstall og lave driftskostnader. I Trysil har det også vært høye marginer innen kraftproduksjon og deler av reiselivet.

Figur 10: Driftsmarginer for næringslivet samlet, fordelt på kommuner (Proff Forvalt, bearbeidet av Østlandsforskning).

Universitet i Innlandet skriver i sin kartlegging av næringslivet i Sør-Østerdal at for å lykkes med videre næringsutvikling i regionen er det avgjørende å møte kompetansebehovene, særlig innen teknologi, helse og utdanning. En må styrke koblingene mellom næringsliv, utdanning og FoU, samt fremme innovasjon og samordne tiltakene bedre, slik at regionen kan bygge videre på sine styrker. Et mer koordinert og strategisk samarbeid vil sikre bærekraftig vekst og omstilling i regionen. Trysil vil kunne stå enda sterkere om en, i tillegg til å videreutvikle reiselivet, også utvikler andre bransjer slik som treforedling og annen industri.

2.6 Strategiske konsekvenser av utviklingstrekk og analyse

Analysen viser at Trysil kommune har et solid utgangspunkt for videre næringsutvikling, men også tydelige utfordringer som må håndteres strategisk. Kommunen har sterke naturgitte fortrinn, et godt omdømme som reisemål, høy kraftproduksjon og god utvikling i primærnæringene. Samtidig avdekker analysen sårbarhet knyttet til demografisk utvikling, rekruttering av arbeidskraft og en relativt ensidig næringsstruktur.

Befolkningsutviklingen, med aldrende befolkning og forventet nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder, innebærer at tilgang på arbeidskraft blir en stadig større begrensende faktor for videre vekst. Dette forsterkes av at dagens arbeidsplassutvikling ikke er tilstrekkelig til å opprettholde netto tilflytting over tid. Analysen viser samtidig at Trysil har relativt god bostedsattraktivitet, noe som indikerer at utfordringen i større grad ligger i arbeidsmarkedet enn i stedskvalitetene i seg selv.

Næringsstrukturen i Trysil er preget av sterk spesialisering innen reiseliv, landbruk, skogbruk og kraftproduksjon. Dette gir høy verdiskaping, men innebærer sårbarhet knyttet til sesongvariasjoner i reiselivet, konjunkturer og eksterne rammebetingelser. Analysen peker derfor på behovet for en bredere og mer robust nærings sammensetning, med økt grad av lokal foredling, samarbeid på tvers av bransjer og utvikling av nye næringer som bygger på eksisterende kompetanse og ressurser.

Næringsstrukturen består også av mange små virksomheter, som er viktige for lokal verdiskaping og entreprenørskap. Samtidig er det et mål å legge til rette for at flere bedrifter kan og utvikle seg. Slike bedrifter bidrar i større grad til stabile og forutsigbare arbeidsplasser, et mer stabilt skattegrunnlag og økte ringvirkninger i lokalsamfunnet. Større bedrifter har også bedre forutsetninger for å tilby

kompetansearbeidsplasser og karrieremuligheter, noe som er viktig for bosetting, rekruttering og langsiktig samfunnsutvikling i Trysil kommune.

Videre viser analysen at mange av Trysils utfordringer ikke kan løses gjennom enkeltstående tiltak, men krever bedre samhandling mellom kommune, næringsliv og regionale aktører. Effektiv og forutsigbar saksbehandling, tydelig rolleforståelse og gode møteplasser for samarbeid framstår som viktige forutsetninger for å lykkes med både nyetablering og investeringer. Dette danner grunnlaget for målmatriksen i kapittel 3, hvor prioriterte fokusområder og delmål er formulert for å møte utfordringene og utnytte Trysils muligheter fram mot 2031.

3. Målmatriksen

På de neste sidene presenteres målmatriksen som et resultat av alle innspill fra næringslivet, politikere og administrasjonen. Målmatriksen gir en samlet oversikt over hovedmål, fokusområder og delmål, identifisert som særlig viktige for Trysils næringsutvikling.

Målmatriksen skal fungerer som et praktisk verktøy for å sikre retningen av næringsutvikling fram mot 2031. Matriksen skal, sammen med en tiltaksplan, bidra til at kommunen, næringslivet og andre samarbeidspartnere jobber målrettet og koordinert for å styrke lokal verdiskaping, nyetablering, attraktivitet og bærekraftig utvikling i Trysil.

I og med at Trysil er Norges største vinterdestinasjon vil en naturlig del av veksten i næringslivet komme som en følge av utviklingen i næringen og arbeidet mot en helårlig reiselivsdestinasjon. Hovedmålet om vekst i arbeidsplasser for reiselivet og øvrig næringsliv.

VISJON

«Trysil kommune - stavgaket foran»

HOVEDMÅL I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

«Legge til rette for et mangfoldig næringsliv med forutsigbare rammevilkår for vekst og utvikling»

NÆRINGSPLANENS HOVEDMÅL

Trysil skal være en næringsaktiv, framtidsrettet og forutsigbar kommune der næringslivet og kommunen sammen finner løsninger i et bærekraftig perspektiv.

Skape totalt 150 flere nye helårsarbeidsplasser; 100 i reiselivet og 50 i øvrig næringsliv, inkludert statlige/fylkeskommunale arbeidsplasser

MÅL

Bedre rammevilkår for næringslivet

Trysils næringsliv skal ha gode forutsetninger for etablering, vekst og utvikling

Godt samarbeid og god kommunikasjon

Trysil skal ha god informasjonsflyt, samhandling og tillit mellom næringsliv, kommune og øvrige

Flere attraktive arbeidsplasser

Trysil skal tilby attraktive arbeidsplasser som tiltrekker og beholder både lokalbefolkning og tilflyttere

Et mer internasjonalt og helårlig reisemål

Trysil skal være et internasjonalt kjent og attraktivt reisemål hele året

Mer bærekraftig næringsliv

Trysils næringsliv skal ha fokus på økonomi og miljø i et bærekraftig perspektiv

Bredere næringsgrunnlag

Trysil skal utvikle en mer variert og robust nærings sammensetning som reduserer sårbarheten og styrker lokal verdiskaping

FOKUSOMRÅDER

En mer næringsaktiv og framtidsrettet kommune

Styrke rekrutteringsgrunnlaget for næringslivet

Flere nyetableringer (økt etableringsfrekvens) og økt samarbeid mellom bransjer

Utvikle sentrum for økt bosteds- og besøksattraktivitet

«Trysil som reisemål - opplevelsen du lengter tilbake til»

Skogbruket i Trysil skal bidra til grønn omstilling og økt lokal verdiskaping

Trysil skal ha et lønnsomt jordbruk bygd på en bærekraftig utnytting av ressursene

Styrke samfunnssikkerhet og beredskap i næringslivet

Forbedre mobilitet og infrastruktur

En mer næringsaktiv og framtidsrettet kommune

Et framtidsrettet planverk og god arealdisponering skal sikre langsiktig og helhetlig samfunnsplanlegging. Effektiv og forutsigbar saksbehandling skal bidra til økt tillit og styrke kommunikasjonen mellom kommunen og tiltakshavere. Samtidig skal økt kompetanse og tydelig rolleforståelse i næringslivet og kommunen fremme samarbeid og bidra til mer effektive prosesser.

Delmål:

Framtidsrettet planverk og arealdisponering

Hvordan:

- Ha oppdatert planverk
- Tilrettelegge for nyetablering av industri og næring i egnede områder gjennom kommuneplanens arealdel.

Delmål:

Effektiv og forutsigbar saksbehandling

Hvordan:

- Sikre nødvendig kompetanse i saksbehandlingen gjennom kurs, videreutdanning og intern kunnskapsdeling.
- Innføre bedre rutiner for kommunikasjon og dialog med tiltakshavere og innbyggere.
- Sikre gode og forutsigbare planprosesser med forventningsavklaring til tid, kostnad og kapasitet.

Delmål:

Økt kompetanse og rolleforståelse i næringslivet

Hvordan:

- Fremme tidlig og god dialog mellom næringsliv, kommune og grunneiere
- Øke næringslivets kunnskap om relevante lover, forskrifter og kommunale prosesser
- Øke kommunens, både administrasjonens og politikernes, kunnskap om utvikling og planer hos næringslivet i kommunen

Styrke rekrutteringsgrunnlaget for næringslivet

Trysil kommune skal sikre og videreutvikle Trysil videregående skole i samarbeid med Innlandet fylkeskommune og næringslivet. Et godt rekrutteringsgrunnlag skal sikre at næringslivet har tilgang på kompetent arbeidskraft i en utvikling der arbeidsressurser kan bli en knapphetsfaktor. Tilgang på arbeidskraft sikres gjennom kontinuerlig arbeid ut mot unge tryslinger og tryslinger som ikke er i jobb, at Trysil oppleves som et attraktivt sted å flytte til, og å redusere turnover blant allerede ansatte.

Delmål:

Sikre framtidig rekruttering lokalt

Hvordan:

- Øke andelen fagarbeiderstillinger og lærlingplasser
- Lærlingegarantien og mulighetene for fagbrev på jobb skal sikres og videreutvikles.
- Styrke samarbeidet mellom skole, næringsliv og kommune om rekruttering og utdanningsløp
- Synliggjøre lokale bransjer og karrieremuligheter

Delmål:

Utnytte og videreutvikle Trysils posisjon som Norges største skidestinasjon

Hvordan:

- Jobbe for flere helårsarbeidsplasser og samarbeid om faste kombinasjonsstillinger mellom virksomheter.
- Tilrettelegge for gode boforhold for ansatte i reiselivsnæringen, slik at de kommer tilbake og til slutt blir i Trysil.
- Synliggjøre muligheter for bosetting til våre besøkende, både bo og arbeidsmuligheter

Delmål:

Redusere andelen personer utenfor arbeidslivet

Hvordan:

- Styrke samarbeidet mellom NAV, næringsliv, voksenopplæring og integreringsaktører (F.eks. Tepas).
- Skape flere muligheter for inkludering i arbeidslivet gjennom samarbeid med lokale bedrifter.

Delmål:

Beholde arbeidskraft

Hvordan:

- Legge til rette for et trygt, godt og utviklende arbeidsmiljø hvor det er avgjørende å beholde kompetente medarbeidere i både privat og offentlig sektor.
- Utvikle små bedrifter til bedrifter med flere ansatte for å skape større arbeidsmiljøer

Flere nyetableringer (økt etableringsfrekvens) og økt samarbeid mellom bransjer

I Trysil er det mange bedrifter er avhengig av reiselivet. En mer variert og bred næringsstruktur med fokus på for eksempel industri kan sikre et mer robust næringsliv, samt skape knoppskyting av eksisterende bransjer. Etableringsfrekvensen skal opp på et gjennomsnittlig nivå for landet innen 2031.

Delmål:

Øke antallet bedriftsetableringer i Trysil

Hvordan:

- Styrke møteplasser der næringsliv, kommune, virkemiddelapparat og kunnskapsmiljøer samarbeider om etablering, knoppskyting og utvikling av nye virksomheter på tvers av bransjer.
- Tilrettelegge for nyetableringer i egnede områder i kommuneplanens arealdel.
- Kommunen skal gå i dialog med etablert næringsliv rundt temaet hva skal til for å utvikle/utvide virksomheten.

Delmål:

Styrke Trysils industriposisjon

Hvordan:

- Kartlegge hvilke industrinæringer som passer Trysils naturgitte fortrinn, infrastruktur og kompetanse.
- Utvikle lokale kompetansemiljøer basert på kartleggingen.

Delmål:

Styrke samarbeidet i næringslivet lokalt

Hvordan:

- Skape og opprettholde faste møteplasser for næringslivet.
- Videreutvikle samarbeidet mellom næringsaktører og kommunen.
- Øke verdiskapingen gjennom samarbeid mellom primærprodusenter, foredlingsbedrifter og lokale aktører.

Delmål:

Styrke samarbeidet med regionale fagmiljøer

Hvordan:

- Fremme samarbeid mellom næringer for bedre ressursutnyttelse.
- Videreutvikle samarbeid med regionale aktører som 6 Kloke, Klosser Innovasjon Norge m.fl.
- Legge til rette for desentraliserte offentlige arbeidsplasser og fagmiljøer i Trysil.

Utvikle sentrum for økt bosteds- og besøksattraktivitet

Fokusområdet for sentrumsutvikling bidrar til å styrke Trysil sentrum som sted for både innbyggere, hytteeiere og andre besøkende. Det er fokus på de fysiske kvalitetene som løfter sentrum, samt aktiviteter som næringslivet, kommunen og lokalsamfunnet sammen arrangerer gjennom hele året. Et sterkt sentrum med bosteds- og besøksattraktivitet styrker det lokale næringslivet.

Delmål:

Trysil sentrum skal ha gode fysiske kvaliteter

Hvordan:

- Informere og tilrettelegge for ny næringsetablering i tråd med sentrumsplanen.
- Øke antallet kommersielle overnattingsplasser i sentrum for å styrke økonomisk aktivitet.
- Utarbeide helhetlig parkeringsstrategi og fellesløsninger som støtter både handel og bosetting.
- Fremme sykkelaktivitet og grønn mobilitet som del av bybildet.
- Styrke de fysiske forbindelse mellom sentrum og Trysilfjellet
- Skape gode møteplasser som bygger lokal identitet og tilhørighet, og som gir attraksjonsverdi
- Realisere tiltak i sentrumsutviklingsforumet

Delmål:

Trysil sentrum skal være et helårs levende sentrum med identitet og stolthet

Hvordan:

- Videreutvikle og profilere Trysil sentrum som et levende samlingspunkt for handel, opplevelser og kultur.
- Styrke samarbeidet mellom næringsliv, kulturaktører og kommunen.
- Samarbeid om faste arrangementer gjennom året.
- Tilrettelegge for aktivitet og opplevelser som trekker folk til sentrum hele året gjennom faste attraksjoner og tilrettelagte arenaer.

«Trysil som reisemål – opplevelsen du lengter tilbake til»

(Hentet fra Reisemålsstrategi 2020-2030)

Mål mot 2030:

Gjestetilfredsheten skal være høy

Bredt samarbeid som engasjerer

Et mer bærekraftig reisemål

Vekst i antall kommersielle gjester

Et mer helårig reisemål

Økt internasjonalisering

Vekst i næringsliv og arbeidsplasser

Tilfredshet i lokalsamfunnet

Strategiske hovedområder

Vinteropplevelse

Fra ledende skandinavisk skidestinasjon til Europas beste skidestinasjon for aktive

Sommer- og høstopplevelser

Fra ledende stisykkeldestinasjon i Norge til ledende stisykkeldestinasjon i Skandinavia for aktive familier

Vertskap, kompetanse, og samarbeid

Fra å innfri til å overgå forventninger på grunn av godt vertskap, godt samarbeid og høy kompetanse

Servering, service og handelsopplevelser

Fra få til mange levende møteplasser med god tilgjengelighet året rundt

Fritidsboliger og kommersielle senger

Fra ettertraktet til den mest attraktive fritidsboligkommunen i Norge, og med kommersiell sengeutvikling i tråd med Trysilmodellen

Tilgjengelighet og infrastruktur

Fra tilgjengelig til effektiv reise – til, fra og på destinasjonen og med tilstrekkelig kapasitet på all infrastruktur

Bærekraftig reisemålsutvikling

Fra destinasjonsfokus til helhetlig bærekraftig reisemålsutvikling som ivaretar gjester og innbyggere så vel som natur, klima og miljø

Markedsføring, salg og arrangement

Fra skandinavisk til internasjonal merkevare

Skogen og skogbruket i Trysil skal bidra til grønn omstilling og økt lokal verdiskaping

Skogbruket i Trysil står overfor utfordringer knyttet til interessekonflikter, klimaendringer, bærekraft og behovet for økt lokal verdiskaping. Fokusområdet skal bidra til grønn omstilling ved å utvikle mer miljøvennlige driftsmetoder, styrke bruk av tre som klimavennlig råstoff og skape nye arbeidsplasser i regionen. Målet er å kombinere ansvarlig ressursforvaltning med innovasjon, slik at skogen blir en nøkkelressurs for både klima og lokal økonomi.

Delmål:

Forvalte skogen slik at den gir høy verdiskaping og produktivitet innenfor bærekraftige rammer.

Hvordan:

- Øke avvirkningen der forholdene tillater det, samtidig som skogens helse og økologiske funksjon ivaretas.
- Sørge for oppdaterte skogbruksplaner og kunnskapsbasert forvaltning.
- Stimulere til økt bruk av lokalt trevirke i bygg og industri.
- Sikre tilstrekkelig entreprenørkapasitet og kompetanse i hele verdikjeden.
- Tilby gode tilskuddsordninger som stimulerer aktivitet og bærekraft.
- Sikre helhetlig arealplanlegging

Delmål:

Utvikle skogsbilvegnettet for effektiv og bærekraftig transport

Hvordan:

- Etablere og opprettholde et godt skogsbilvegnett etter oppdatert vegnormal.
- Sikre fremkommelighet for moderne kjøretøy og tilpasning til klimaendringer.
- Øke kunnskapen blant skogeiere om drift og vedlikehold.

Delmål:

Sikre god dialog og samhandling mellom kommune og skogbruksnæringen

Hvordan:

- Opprettholde og videreutvikle faste møteplasser for samhandling.
- Sikre at skognæringen blir hørt i planprosesser og strategiarbeid.

Delmål:

Styrke skogbruket som del av den grønne omstillingen og klimaarbeidet

Hvordan:

- Øke kunnskap og formidling om skogens betydning for karbonbinding, bærekraft og verdiskaping.
- Fremme verdikjeder som utnytter treets potensial i grønn industri.
- Stimulere til ny næringsaktivitet basert på bioøkonomi.
- Vurdere nye inntektsområder/bruksområder for skog og utmark

Trysil skal ha et lønnsomt **jordbruk** bygd på en bærekraftig utnyttning av ressursene

For å sikre bærekraftig drift og lokal verdiskaping må ressursene kunne utnyttes optimalt. Dette krever målrettet lokal forvaltning, sterkt fagmiljø og støtte til tiltak som styrker både ressursgrunnlaget og et fortsatt høyt investeringsnivå. Trysil kommune skal utarbeide en strategi for rovdysforebyggende tiltak, som kan sikre landbrukets framtidige rammevilkår. Mange småbruk har potensiale for ny aktivitet. Nytenking rundt næring, bolig og opplevelser kan bidra til dette. Rekruttering til jordbruket kan være en utfordring. Uten nye/ unge bønder risikerer vi tap av kunnskap og næringsaktivitet.

Delmål:

Trysil skal være en attraktiv kommune for nye og/eller unge bønder å etablere seg i.

Delmål:

Opprettholde høyt investerings-nivå i det tradisjonelle jordbruket.

Delmål:

Opprettholde og styrke det faglige jordbruksmiljøet.

Delmål:

Øke ressursgrunnlaget på den enkelte landbrukseiendom.

Delmål:

Revitalisere næringsaktivitet på nedlagte småbruk.

Hvordan:

- Opprettholde god dialog og tett samarbeid mellom kommunen og primærnæringen.
- Sikre oppfølging, veiledning og tilrettelegging for nye generasjoner bønder.

Hvordan:

- Bidra med tilskuddsmidler, rådgivning og tilrettelegging for lønnsomme investeringer.

Hvordan:

- Sikre samlokalisering og arenaer for samarbeid.
- Støtte unge bønder gjennom mentorordninger, økonomiske incentiver og faglige nettverk.

Hvordan:

- Utnytte handlingsrommet i landbrukslovgivningen
- Sikre lokalt eierskap og bærekraftig ressursforvaltning
- Bidra til tiltak som støtter dyrevelferd og rovdysforebygging

Hvordan:

- Utforske nye modeller for bruk av småbruks-, nærings-, bo- og besøksformål.
- Legge til rette for kombinasjon av reiseliv, jordbruk, skogbruk og naturbaserte opplevelser.
- Styrke koblingen mellom mat, opplevelse og lokal verdiskaping.

Styrke samfunnssikkerhet og beredskap i næringslivet

Et robust næringsliv er avgjørende for samfunnets evne til å håndtere kriser og uforutsette hendelser. Virksomheter må derfor ha god beredskap og forstå sin rolle i det helhetlige sikkerhetsbildet. Dette innebærer å identifisere risikoer, sikre kontinuitet i kritiske funksjoner, og samarbeide tett med offentlige myndigheter. Integrering av samfunnssikkerhet i næringsplanen styrket både virksomheters motstandskraft og samfunnets samlede beredskap.

Delmål:

Næringslivet skal forstå og utøve sin rolle som del av samfunnssikkerheten og den lokale beredskapen

Hvordan:

- Øke næringslivets kompetanse om samfunnssikkerhet og beredskap
- Øke kompetansen om næringslivets rolle i lokal beredskap og gjensidige avhengigheter og konsekvenser for kritiske samfunnsfunksjoner.
- Bygge kultur for samarbeid mellom virksomheter og styrke samhandling om krisehåndtering i næringslivet
- Styrke cybersikkerhet og beredskapskultur i egen virksomhet
- Næringslivet skal planlegge for robusthet og kontinuitet i egen drift.

Delmål:

Fremme lokalt samarbeid om forsyningsikkerhet og beredskap

Hvordan:

- Styrke selvforsyningsgraden gjennom bedre utnyttelse av jordbruksressurser og lokal produksjon.
- Bidra til lokal matproduksjon, foredling og distribusjon som øker robustheten i krisesituasjoner.
- Legge til rette for sirkulær økonomi og ressursutnyttelse mellom næringer.

Forbedre mobilitet og infrastruktur

Trysil har utfordringer med lange avstander, spredt bosetting og behov for mer effektive transportløsninger. Fokusområdet skal forbedre mobilitet og infrastruktur for å gjøre hverdagen enklere for innbyggere og styrke næringslivets konkurransekraft. Det innebærer bedre transporttilbud og veiforbindelser, samtidig som framtidens kraftbehov defineres i planperioden for å sikre stabil og grønn energiforsyning.

Delmål:

Bedre transportløsninger for både næringsliv og innbyggere

Hvordan:

- Utforske og ta i bruk nye, bærekraftige transportalternativer og samkjøringsplattformer.
- Forbedre transport mellom sentrum og grendene
- Forbedre mobilitet mellom sentrum og Trysilfjellet
- Forbedre mobilitet til og fra kommunen

Delmål:

Bedre rammevilkår for utvikling, beholde og skape nye arbeidsplasser i grendene

Hvordan:

- Kartlegge og få oversikt over næringsstruktur i sentrum og grendene, og legge fram plan om hvordan arbeidsplasser kan sikres, og skape nye.

Delmål:

Framtidens kraftbehov i Trysil skal defineres i planperioden.

Hvordan:

- Trysil kommune skal få oversikt over eksisterende energibruk, framtidig behov og mulige tiltak for å sikre stabil, grønn og lokal kraftforsyning til næringsliv og innbyggere.
- Kartlegge og finne tiltak for områder i kommunen med energitilgang som flaskehals for næringsutvikling.

4. Gjennomføring og oppfølging av næringsplanen

Det er først og fremst private næringsaktører som driver næringsutvikling i Trysil. Samtidig skal kommunen tilrettelegge for næringsutvikling. Næringsplanen eies derfor like mye av næringslivet som den eies av kommunen.

Implementeringen av næringsplanen forutsetter tydelig rolle- og ansvarsfordeling. Kommunen har tre hovedroller i næringsutvikling: forvaltningsrollen, som sikrer samfunnsinteresser gjennom lover og reguleringer; produsentrollen, som innebærer direkte tjenester til næringslivet, som veiledning og økonomiske virkemidler; og entreprenørrollen, som handler om å initiere og tilrettelegge for utviklingsprosjekter, strategiske planer og samarbeid med næringslivet.

En bred og forpliktende samhandling gir større gjennomføringskraft og øker sannsynligheten for varige og positive effekter for næringslivet og lokalsamfunnet. Samtidig er det viktig at frivillige aktører, regionale samarbeidspartnere og investorer involveres der det er relevant.

4.1 Tiltaksplan

Prioriteringen og gjennomføringen av tiltak fra næringsplanen skal være målrettet, forutsigbar og basert på tett samarbeid mellom kommunen, næringslivet og andre sentrale aktører. For å sikre at målene i planen omsettes til konkret handling, vil arbeidet styres av en tiltaksplan som tydelig beskriver hva som skal gjøres, hvem som har ansvar, og hvilke tidsrammer som gjelder. Tiltaksplanen er et operativt verktøy som oversetter strategiske mål til praksis og gir en

klar retning for prioriteringene i planperioden. Tiltakene skal rettes mot fokusområdene som er identifisert som særlig viktige for Trysils næringsutvikling. Tiltaksplanen følges opp årlig, indikatorene skal brukes i statusrapportering. Næringsplanen rulleres i slutten av planperioden.

4.2 Risikovurdering

Risikovurdering er en integrert del av oppfølgingen av næringsplanen. Gjennom bruk av «Hærens taktikk»-metodikk er det identifisert risikofaktorer som kan påvirke gjennomføringen, blant annet knyttet til tilgang på arbeidskraft, økonomiske svingninger, manglende koordinering og uforutsette hendelser som kan ramme kritisk infrastruktur.

For å håndtere denne usikkerheten skal det legges til grunn en kontinuitets- og beredskapstenkning i arbeidet. Dette innebærer alternative gjennomføringsstrategier, tydelige rutiner for oppfølging og evne til å tilpasse innsatsen dersom rammebetingelsene endrer seg.

Gjennom en helhetlig tilnærming med klare tiltak, systematisk oppfølging, jevnlig rulling, tydelig ansvarsdeling og bevisst håndtering av risiko, legges det et solid grunnlag for å styrke Trysils næringsliv og gjøre kommunen til et attraktivt sted å etablere virksomhet, investere og bo.

5. Oppsummering av forventede gevinster

Næringsplanen for Trysil kommune 2026–2031 gir en tydelig og helhetlig retning for hvordan næringsutviklingen i kommunen skal styrkes i årene som kommer. Planen bygger på grundige analyser, bred involvering fra næringsliv, politikere og administrasjon, samt en felles forståelse av utfordringer og muligheter. Med dette som utgangspunkt skal næringsplanen bidra til handling, samspill og målrettet innsats.

Gjennom satsing på bedre rammevilkår, attraktivitet, samarbeid og bærekraftig utvikling, forventes planen å gi flere konkrete gevinster for både næringslivet, innbyggerne og kommunen som helhet. Et sentralt mål er å skape totalt 150 nye helårsarbeidsplasser innen 2031, hvorav 100 i reiselivet og 50 i øvrig næringsliv. Dette vil kunne styrke arbeidsmarkedet, øke verdiskapingen og bidra til å snu den negative befolkningsutviklingen gjennom økt tilflytting og bedre rekruttering.

En bredere og mer robust næringsstruktur vil gjøre Trysil mindre sårbar for konjunktursvingninger og endringer i enkeltbransjer. Økt samarbeid mellom næringer, mer lokal foredling av naturressurser og satsing på grønn omstilling vil legge grunnlag for ny næringsaktivitet, innovasjon og langsiktig verdiskaping. Samtidig vil målrettet arbeid med kompetanse, rekruttering og inkludering bidra til at flere kan delta i arbeidslivet.

Planen legger også til rette for et mer helårlig og internasjonalt konkurransedyktig reisemål, et sterkere og mer levende sentrum, samt bedre mobilitet og infrastruktur for både næringsliv og innbyggere. Økt fokus på samfunnssikkerhet, beredskap og bærekraft vil bidra til å styrke motstandskraften i næringslivet.

Like viktig som mål og tiltak, er kulturen for samarbeid og gjennomføring. Næringsplanen forutsetter at både kommune,

næringsliv og øvrige aktører tar eierskap til utviklingen og bidrar aktivt innenfor sine roller. Små handlinger i hverdagen, gode holdninger og vilje til samarbeid er avgjørende for å lykkes.

I motsetning til mange andre kommunale forvaltningsoppgaver er ikke næringsarbeidet lovpålagt. Kommunen må likevel forholde seg til gjeldende lover og regelverk for offentlig støtte. Finansiering av tiltak og arbeid som må gjøres for å nå målene i planen er blant annet i form av:

- Kommunens ordinære driftsbudsjett
- Særskilte fond og tilskuddsordninger som er til disposisjon for næringsutvikling:
  - Trysil kommunes kraftfond, se www.trysil.kommune.no
  - Trysil kommunes næringsfond, se www.trysil.kommune.no
  - Trysil kommunes landbruksfond, www.trysil.kommune.no
  - Trysil kommunes viltfond, se www.trysil.kommune.no
  - Femund- / Trysilvassdragets fiskefond, se www.trysil.kommune.no
  - Innlandet fylkeskommune – regionale utviklingsmidler, se www.regionalforvaltning.no
  - Innovasjon Norge, se www.innovasjon Norge.no
  - Forskningsrådet, se www.forskningsradet.no
  - De ulike departementene, se <https://www.regjeringen.no/>

Trysil Industrihus AS er et selskap som er heleid av Trysil kommune og som er en viktig samarbeidspartner i næringsutviklingsarbeidet. Trysil Industrihus skaffer til veie lokaler og arealer for næringsvirksomhet, se www.trysilindustrihus.no

Som en felles påminnelse om dette, kan man benytte 10 tips med følgende «næringsvettsregler» – enkle prinsipper som kan bidra til å skape positive drivkrefter i Trysil:

- Jeg tar eierskap
- Jeg bygger opp slik jeg snakker - og ikke ned
- Jeg har løsningsfokus - hvordan får vi det til?
- Jeg bruker nettverket - kobler folk til gode ideer
- Jeg heier på andre
- Jeg er nysgjerrig mer enn en konkurrent
- Jeg deler egen kompetanse og erfaring
- Jeg gjør det lett å være samarbeidspartner med meg
- Jeg setter av tid til utviklingsarbeid
- Jeg bidrar til å gjøre Trysil litt bedre enn det var i går

Med tydelige mål, felles innsats og et sterkt samarbeid har Trysil gode forutsetninger for å lykkes. Næringsplanen skal være et levende verktøy som gir retning, skaper forutsigbarhet og bidrar til at Trysil tar stavgangen foran – som en attraktiv kommune for næringsutvikling, investeringer og framtidig vekst.

Kilder:

<https://regionalanalyse.no/rapport/3421/1/1>

<https://www.innlandsstatistikk.no/kommunesektoren/kommunepakker/>

[Universitetet i Innlandet: Kartlegging av næringslivet i Sør-Østerdalsregion](#)

Vedlegg:

[Regional analyse Trysil \(Telemarksforskning, 2026\)](#)

[Trysils reisemålstrategi 2020-2030 \(Destinasjon Trysil, revidert 2025\)](#)